

Alle medlemmer bør fremmes



DÅRLIGERE? Eötvös Loránd University i Budapest tilbyr en to-årig klinisk mastergradutdanning i psykologi. Bildet viser det tradisjonsrike biblioteket ved universitetet. Foto: Thaler / Wikimedia Commons.

Ved å mistenkeliggjøre utenlandsk utdannede psykologer svikter Norsk psykologforening (NPF) en stor andel av sin medlemsmasse. Fikk de bare inn nok kontingent til å forsvare de norske?

TEKST

Kristine Tofte

Joanna Rzadkowska

PUBLISERT 1. april 2016

PSYKOLOGUTDANNINGEN

NÅR TILLITSVALGTE LÆRES opp av NPF, understrekes noe viktig: at man nå er en representant for alle psykologene på arbeidsplassen, og når man snakker med ledelsen, skal dette speiles i hva man legger vekt på. Det har å gjøre med ånden bak fagforeningsdannelse: å stå samlet om kravene; at organiserte grupper kjemper sammen for alles felles fremme.

Derfor klang det umusikalsk da forhandlingsjef for NPF Christian Zimmermann sa i et intervju med Dagens Næringsliv 28. februar at «ingen er i nærheten av å tilby en [psykolog]utdanning som er jevngod med den norske». Mange av medlemmene i NPF

har utenlandsk utdanning. I tillegg: Hva slags kunnskap lå til grunn for denne bastante påstanden?

Tirsdag 1. mars fulgte president i NPF Tor Levin Hofgaard dette opp på NPFs hjemmeside under overskriften: «Derfor anbefaler vi psykologstudier i Norge». Han påstår at utenlandske studier er for teoretiske, og argumenterer for at forskjeller mellom studiene gjør psykologer utdannet i utlandet mindre egnet for å arbeide i Norge.

Ikke i nærheten av jevngode? Mindre egnet? For teoretiske? Mange utenlandsk utdannede psykologer følte seg rammet av disse uttalelsene, enten det er nordmenn som har studert i Danmark, eller innvandrere som har tatt sine studier i opprinnelseslandet. Bekymringene florerte om hvorvidt disse uttalelsene ville gjøre noe med holdningene til arbeidsgivere: Kunne slike påstander føre til at man for eksempel ble nedprioritert i jobbsøkningsprosesser? Stiller man profesjonelt svakere når ikke engang fagforeningen legitimerer den utdannelsen man har?

«Uttalelsene skaper unødvendig mistenkeliggjøring innad i psykologmiljøet samt dårligere profesjonell selvtillit blant utenlandsk utdannede psykologer»

En ting er sikkert: Uttalelsene skaper unødvendig mistenkeliggjøring innad i psykologmiljøet samt dårligere profesjonell selvtillit blant utenlandsk utdannede psykologer.

Forestill deg at NPF gikk ut og advarte mot psykologer utdannet i Trondheim og Tromsø. At de hevdet at psykologer utdannet andre steder enn Bergen og Oslo selvsagt lærte mye om teori, men at ingen andre utdannelser var funnet (via metoden «ut av løse luften») jevngode med Oslo og Bergen, og at man av hensyn til pasientene rådet studentene til å tenke seg om før de tok studievalget. Uhørt? Hvorfor det? Fordi det ville oppleves som en alvorlig devaluering av psykologer utdannet i Tromsø og Trondheim. Og fordi det rokker ved det som legitimerer disse psykologene, ikke bare som nyutdannede, men selve grunnlaget for at man kan virke og arbeide som psykolog både i helsevesenet og i andre psykologfaglige jobber

Særlig graverende var det at NPF i tillegg ikke hadde gjort en grunnleggende faktasjekk. Zimmermann sa nemlig også: «Ingen av de utenlandske utdannelsene vi har sett så langt, har fått direkte autorisasjon etterpå.» Det viser at NPF ikke har tatt seg bryet med å forhøre seg om emnet, da en av de undertegnede, Joanna Rzadkowska, fikk direkte autorisasjon på sin utdanning fra Polen. I etterkant av vårt første innlegg i Dagens Næringsliv 9. mars har også andre meddelt oss at de ble autorisert uten lisensperiode.

Borte bra, men hjemme best

Norge er et lite land med en kort akademisk historie. Pensum ved norske psykologstudier er i hovedsak hentet fra utlandet. Det finnes ulike internasjonale rankingsystemer for psykologutdannelse. Ingen norske universiteter kommer på topp 50-listen på noen av dem. Likevel mener altså NPF at de er kompetente til å vurdere andre lands fagmiljøer som mindre egnet enn vårt eget. Man kunne like godt avskaffe rankingsystemene og innføre monopol på sannheten.

For å gi foreningen noe: Det finnes ett felt der norsk utdanning er best i verden, og det er norsk lovverk. Der de norske studiene følger nøye med på hvilke politiske føringer som styrer norsk helsepolitikk, kan psykologer fra andre universiteter bidra med korreksjon og kompletterende kompetanse. Det er etablert i academia at et intellektuelt og faglig miljø vokser og blomstrer på mangfoldig kompetanse og internasjonale nettverk. Hvorfor har ikke NPF skjønnet dette? Det teoretiske nivået ved universiteter med lengre tradisjoner og høyere internasjonal ranking er – som NPF selv påpeker – høyere enn i Norge. Det kan være sunt for det norske fagmiljøet å få psykologer fra disse utdannelsene. Som vi allerede har påvist, finnes det også universiteter der nivået på praksisen er like høy som i Norge, siden psykologer derfra ble direkte autorisert av Statens kontor for autorisasjon av helsepersonell (SAK).

Har NPF et problem med godkjenningprosedyrene i SAK, eller det som nå heter divisjon for kompetanse og personell i Helsedirektoratet (DKPH), får de ta det opp med dem det gjelder, og ikke mistenkeliggjøre de utenlandsk utdannede psykologene.

Kunsten å sulteføre et marked

Norske universiteter utdanner for få psykologer. Opprettelsen av helseforetakene og utbyggingen av distriktspsykiatriske sentre over hele landet tidlig på 2000-tallet støvsugde arbeidsmarkedet. Bare 29 av landets 225 småkommuner har klart å ansette psykologer (Klassekampen, 27.02.16). Mange arbeidsplasser i distriktene har sluttet å utlyse psykologstillinger på grunn av manglende interesse. For å sikre en god og likeverdig pasientbehandling er det nødvendig med et tilstrekkelig antall psykologer. Siden Norge ikke har klart å dekke dette behovet på egen hånd, har de utenlandske psykologene vært en velsignelse for mange steder som sliter med underbemanning.

Her mener vi at våre profesjonsinteresser må vike for samfunnsansvaret: Vi må prioritere pasientenes beste framfor å holde antallet psykologer kunstig nede. Om «man kan skimte en psykologbølge i horisonten», som Simen Marenius Ekelund så poetisk uttrykte det på NPFs studentblogg 7. januar i år, så kan dette også være et gode. Kanskje går køene endelig ned og psykisk syke får den hjelpen de trenger. At det blir større konkurranse om jobbene i Oslo, betyr bare slutten på en luksus ingen kan kreve å få forlenget.

Vi ber NPF om å begynne å tale vår sak. Vi mener også at man bør ønske utenlandske psykologer og nordmenn utdannet i utlandet, velkomne, og heller tilby et innføringskurs i relevant lovgivning fremfor å skremme interessert ungdom fra å skaffe

seg kompetanse fra gode, utenlandske universiteter og skremme norske arbeidsgivere fra å ansette dem når de kommer hjem.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 53, nummer 4, 2016, side 304-305

TEKST

Kristine Tofte, Psykolog og forfatter, utdannet ved Århus Universitet, Danmark og Universitetet i Bergen.

Joanna Rzadkowska, psykolog, poet og kritiker